“Əsas hədəfimiz ölkə iqtisadiyyatının inkişafına davamlı töhfə verməkdir”

“AzerGold” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (QSC) ötən ilin yekunları və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan mətbuat konfransı keçirmişdir. KİV nümayəndələrini salamlayan QSC idarə heyətinin sədri Zakir İbrahimov gündəlikdəki məsələlərlə bağlı ətraflı çıxış etmişdir:

- 2021-ci il Azərbaycan tarixinə daha bir parlaq səhifə kimi yazıldı. Dünyada hökm sürən dərin sosial-iqtisadi böhrana baxmayaraq, ölkəmizdə bir çox əsas sahələr üzrə inkişaf templəri qorunub saxlanıldı. Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin müdrik siyasəti nəticəsində Qarabağ Zəfəri siyasi-diplomatik müstəvidə möhkəmləndirildi, ölkəmizin beynəlxalq nüfuzu daha da gücləndi və qarşıya qoyulan əsas hədəflərə nail olundu.

Geridə qoyduğumuz il “AzerGold” üçün olduqca əlamətdar bir dövr hesab edilir. Yubiley ili adlandırdığımız 2021-ci ili nailiyyətlərlə tamamladıq. Hesab edirəm ki, bu 5 il ərzində kifayət qədər uğurlu fəaliyyət həyata keçirməklə bütün sahələr üzrə mühüm nailiyyətlər əldə etmişik.

İlin ən əlamətdar hadisəsi olaraq möhtərəm Prezidentin Çovdar İnteqrəolunmuş Regional Emal Sahəsinə (ÇİRES) gerçəkləşdirdiyi tarixi səfəri xüsusilə qeyd etmək istəyirəm. Bu səfər fəaliyyətimizə göstərilən ən yüksək diqqət, bizim üçün əlavə stimul mənbəyi oldu. Dövlət başçısı ölkəmizin qərb bölgəsinə səfəri çərçivəsində Daşkəsən rayonunun ucqar dağ kəndlərindən olan Çovdar kəndinin yaxınlığında yerləşən müəssisəmizə baş çəkdi. Bu əlamətdar gündə geoloqlarımız tərəfindən kəşf edilmiş “Mərəh” qızıl yatağı istismara verildi. Səfər çərçivəsində dövlət başçısı fəaliyyətimizlə bağlı bir sıra vacib tapşırıqlar verdi. Cənab Prezident ötən ayın sonlarında Gəncə şəhərinə səfəri çərçivəsində Daşkəsəndə qızıl və dəmir filizi yataqlarının mövcudluğuna diqqət çəkərək işlərin sürətləndirilməsi üçün əlavə göstərişlər verildiyini xüsusilə qeyd etdi. Əminəm ki, bu tapşırıqların yüksək səviyyədə icrası ilə dövlət başçısının etimadını doğruldacağıq.

Bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da dağ-mədən sənayesində, xüsusən qızıl hasilatı və işlənməsi sahəsində olan perspektivlər ölkə iqtisadiyyatı üçün mühüm inkişaf faktorudur. Təsadüfi deyil ki, ötən il ərzində ölkəmizdən ixrac edilən qeyri-neft sektoruna aid malların siyahısında qızıl **2-ci sırada** yer alıb. Sevindirici haldır ki, Səhmdar Cəmiyyət qeyri-neft sektoru üzrə ixrac əməliyyatlarında iştirak edən dövlətə məxsus şirkətlərin siyahısında ön mövqelərdə qərarlaşıb.

Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə qeyri-neft sektorunun inkişafı istiqamətində davam etdirilən islahatlar nəticəsində dağ-mədən sənayesinin bu sahədə payı getdikcə artmaqdadır. 2021-ci ildə Azərbaycanın qeyri-neft sənayesində əlavə dəyər **17,8 faiz,** qeyri-neft emalı sənayesində isə **21,7 faiz** artıb. Qeyri-neft sənayesinin qeyri-neft ÜDM-də xüsusi çəkisi 2021-ci ildə **9,6 faiz**ə çatıb ki, bu da 2020-ci *(8,5%)* və 2019-cu *(7,6%)* illərlə müqayisədə daha yüksək göstəricidir. Bununla yanaşı, 2021-ci il ərzində ölkəmizin qeyri-neft sektoru üzrə ixrac **2,7 milyard** ABŞ dolları təşkil edib. Bu da 2020-ci il ilə müqayisədə **870 milyon** ABŞ dolları və ya **47,2 faiz** artım deməkdir.

Ötən ili “AzerGold”un fəaliyyəti üçün əlamətdar edən addımlardan biri də QSC-nin korporativ strategiyasının Daşkəsən dəmir filizi yataqları və işğaldan azad edilmiş ərazilərdəki yataqlar nəzərə alınmaqla cəmiyyətin nizamnaməsi və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun yenilənməklə Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edilməsidir.

QSC-nin strategiyası üzrə müəyyən edilmiş layihələrin icrası çərçivəsində əsas hədəflər bunlardır:

1. QSC-nin növbəti 10 il ərzində əhəmiyyətli **qlobal mədənçilik liderlərindən biri** olmağa hazır olan iri şirkətə çevrilməsi;

2. Əlvan və qara metallar üzrə fəaliyyət nəticəsində 2035-ci ilədək ölkənin məcmu ÜDM-inə **24 milyard manat** həcmində töhfənin verilməsi;

3. Layihələrin icrasının ən fəal mərhələsində **12 min nəfərdən çox işçi**nin cəlb edilməsi;

4. Məcmu gəlirin **18.5 milyard manat**a çatdırılması;

5. Faiz, vergi və amortizasiya hesablanmazdan əvvəlki mənfəətin (EBITDA) **7 milyard 650 milyon manat**a yüksəldilməsi;

6. Dövlət büdcəsinə məcmu vergi ödənişinin **1,7 milyard manat** təşkil etməsi.

Sevindirici haldır ki, strateji hədəflər çərçivəsində ötən il də hasilat, satış, geoloji kəşfiyyat, eləcə də digər sahələrdə işlər plandan daha artıq və tam qrafik üzrə yerinə yetirilib. Şirkətimiz regionlarda yeni mədənlərin işə salınması, iqtisadi səmərəliliyin və dayanıqlı inkişafın artırılması istiqamətində fəaliyyətini uğurla davam etdirib.

“AzerGold”un fəaliyyət sahələri də genişləndirilib. 2021-ci ildə gördüyümüz işlərin təfsilatına gəlincə, istərdim öncə çıxışımın birinci hissəsində QSC-nin əlvan metal yataqları üzrə fəaliyyəti çərçivəsində görülmüş işlər barədə məlumat verim.

“AzerGold” ötən il yataqların mineral-xammal resurslarından istifadənin səmərəliliyinin yüksəldilməsi və istehsal proseslərinin optimallaşdırılması üzrə bir sıra vacib addımlar atıb. Məhz bunun nəticəsidir ki, hesabat ilində hasilat göstəriciləri **61,5 min unsiya qızıl, 134,4 min unsiya gümüşə** çatdırılıb. Beləliklə, qızıl hasilatı **plandan 11 faiz,** gümüş hasilatı isə **55 faiz daha artıq** icra edilib. 2020-ci illə müqayisədə 2021-ci ildə qızıl hasilatı üzrə **2.5 faiz,** gümüş hasilatı üzrə **10.9 faiz artım** qeydə alınıb. Cari ildə isə **61074 unsiya qızıl, 122147 unsiya gümüş**ün hasil edilməsi hədəf olaraq müəyyən edilib.

Ötən illərdə “AzerGold” tərəfindən aparılmış əlavə tədqiqat, kəşfiyyat və mədənin optimizasiyası işləri nəticəsində “Çovdar” yatağının oksid mərhələsi üzrə satıla biləcək qızıl ehtiyatı **179 min** unsiyadan **212 min** unsiyayadək yüksəldilib. “Çovdar” yatağının oksid mərhələsi üzrə istismarı 2021-ci ilin aprel ayında tamamlanıb. Eyni zamanda hesabat ilində “Çovdar” yatağının sulfid mərhələsi üzrə oksid filizlərin istismarı nəticəsində **28 min unsiya** hasilat işləri həyata keçirilib. Fəaliyyətdə olduğu 5 il ərzində QSC-nin ümumi hasilat göstəriciləri **256,5 min unsiya qızıl** və **488 min unsiya gümüş** təşkil edir.

Satış sahəsində də uğurlarımız var. Belə ki, məhsullarımızı yerli bazara təklif etdiyimiz 2019- 2021-ci illərdə ümumilikdə **3405 unsiyadan çox** külçə və sikkələrin satışı həyata keçirilmişdir. Bunun da **78 faizi** məhz 2021-ci ildə satılmışdır. Ötən il satılan qiymətlilərin **97 faizini qızıl, 3 faizini isə gümüş** məhsulları təşkil edib və qeyd edilən satışlardan dövriyyəyə ümumilikdə **8,7 milyon manatdan çox** vəsait cəlb edilib. Bu ötən illə müqayisədə **377 faiz artım** deməkdir.

Daxili bazarda canlanma xammal satışı göstəricilərində də özünü göstərib. Belə ki, ötən il ümumilikdə **1000 unsiya xam qızıl, 15 min unsiya xam gümüş**ün satışı həyata keçirilib.

Ötən il **60 min unsiya qızıl və 133 min unsiya gümüş**ün beynəlxalq və yerli pərakəndə bazarlarda satışı nəticəsində **188,3 milyon manat** məbləğində gəlir əldə edilib. 2021-ci ildə qızıl üzrə orta satış qiymətinin azalmasına baxmayaraq, 2020-ci illə müqayisədə qiymətlərin ümumi satışı üzrə daxilolmalar **760 min manat** və ya **0,4 faiz artıb.** Beləliklə, fəaliyyətdə olduğu 5 il ərzində QSC tərəfindən **285 min unsiya qızıl** və **560 min unsiya gümüş**ün satışı nəticəsində ölkə iqtisadiyyatına **755 milyon manatdan çox vəsait** daxil olub.

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, 2021-ci ildə dövlət büdcəsinə ümumilikdə **33 milyon manatdan artıq** vəsait ödənilib ki, bunun da **29,7 milyon manatı** vergi, **3,3 milyon manatdan çoxu** Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlərdir. Müqayisə üçün bildirim ki, 2020-ci ildə bu göstərici **12,8 milyon manat** təşkil etmişdi. Göründüyü kimi, 2021-ci ilin büdcə ödənişlərində **20,2 milyon manat,** yəni **158 faiz artım** qeydə alınıb. Ümumilikdə, QSC-nin fəaliyyəti dövründə dövlət büdcəsinə vergi və sosial köçürmələr şəklində **73,8 milyon manat** həcmində vəsait ödənilib.

QSC-nin 2020-ci ilin yekunlarına dair maliyyə hesabatları 2021-ci ildə dərc olunub. Beynəlxalq standartlara uyğun müstəqil auditor şirkəti tərəfindən aparılan yoxlamalar nəticəsində müsbət rəy verilən maliyyə hesabatlarına əsasən, 2020-ci il üzrə cəmiyyətin xalis mənfəəti 2019-cu illə müqayisədə **287 faiz** artaraq **82 milyon manat** təşkil edib, həmçinin digər indekslər üzrə də yüksək nəticələr əldə olunub.

Diqqətinizə çatdırım ki, cari ildə müstəqil auditor şirkəti *(Pricewaterhouse Coopers Audit Azerbaijan LLC)* tərəfindən aparılacaq yoxlamaların da müsbət dəyərləndiriləcəyi proqnozlaşdırılır. Cəmiyyətdaxili hesablamalara və 2021-ci il üzrə vergi uçotuna uyğun operativ məlumatlara əsaslanaraq qeyd edə bilərəm ki, QSC-nin xalis mənfəəti təqribən **80 milyon manat** civarında gözlənilir. Auditor şirkəti tərəfindən rəy veriləcək maliyyə hesabatları ənənəvi olaraq geniş ictimaiyyət üçün açıqlanacaq. 2020-2021-ci illər üzrə uğurlu fəaliyyət nəticəsində cari ildə QSC ilk dəfə səhmdarına 20,5 milyon manat məbləğində dividend ödənişi həyata keçirməyi planlaşdırılır.

Bununla yanaşı, qeyd etmək istərdim ki, şirkətimiz fəaliyyətə başladığı dövrdən səmərəlilik və dayanıqlı inkişaf prinsiplərini əsas prioritet elan edib. Məhz bu yöndə səylərin nəticəsidir ki, Nazirlər Kabinetinin 257 nömrəli qərarı ilə nəzərdə tutulan səhmlərinin nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin fəaliyyətində səmərəliliyi qiymətləndirilməsi çərçivəsində “AzerGold”un səmərəlilik əmsalı **270 faiz** olub.

Qızıl yataqları üzrə layihələrin icrası ilə bağlı maliyyələşmənin dövlət büdcəsindən asılılığın aradan qaldırılması da, şirkətimizin əsas nailiyyətlərindən biridir. Xatırladım ki, QSC-nin strateji hədəflərində müəyyən edildiyi kimi, digər əlvan metal yataqları üzrə layihələrin icrası ilə bağlı dövlət büdcəsindən asılılığın da 2025-ci ildən etibarən aradan qaldırılması nəzərdə tutulur.

Ötən il Azərbaycan-Türkiyə Enerji Forumu çərçivəsində Azərbaycan və Türkiyə hökumətləri arasında mədənçilik sahəsində əməkdaşlıq haqqında saziş imzalanıb. Forum çərçivəsində həmçinin Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Mineral Xammal Ehtiyatlarından İstifadə Agentliyi, “AzerGold” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti, Türkiyə Respublikası Energetika və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Mədən Tədqiqi və Axtarış Baş İdarəsi və MTA Beynəlxalq Mədənçilik Şirkəti arasında əməkdaşlığın həyata keçirilməsi sahəsində dördtərəfli Anlaşma Memorandumuna imza atıldı. Yeraltı sərvətlərin axtarışı, qiymətləndirilməsi, məlumat və təcrübə mübadiləsi kimi istiqamətləri əhatə edən Anlaşma Memorandumunun imzalanmasında əsas məqsəd geologiya və mədənçilik sahələrində elmi və texniki əməkdaşlığın həyata keçirilməsi, birgə kəşfiyyat işlərinin yerinə yetirilməsindən ibarətdir. Bununla yanaşı, memorandumu imzalayan tərəflər Azərbaycanda fəaliyyət göstərəcək birgə müəssisə və ya şirkətin yaradılması imkanlarını da araşdıracaqlar. Türkiyənin bu sahədə geniş təcrübəsi nəzərə alınmaqla Anlaşma Memorandumu ölkəmizin dağ-mədən sektorunun gələcək inkişafı üçün atılmış növbəti uğurlu addımdır. Sözügedən sənəd iqtisadiyyatın bütün sahələrində olduğu kimi, dağ-mədən sektorunda da qardaş Türkiyə ilə əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsinə mühüm töhfələr verəcək.

Ötən illərdə olduğu kimi, hesabat ilində də Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birgə ölkəmizin zəngin mineral-xammal potensialının dayanıqlı iqtisadi inkişafa çevrilməsi istiqamətində fəal iş aparılıb. Artıq bir neçə ildir ki, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin dəstəyi ilə ölkə üzrə mövcud əlvan və qara metal filizi yataqları ilə bağlı məlumat arxivinin yenilənməsi həyata keçirilib. Artıq keçmiş sovet dövründə aparılmış geoloji kəşfiyyat işləri barədə toplanılan məlumatlar, (xəritə, mətn və qrafik əlavələr) elektronlaşdırılıb, beynəlxalq standartlara uyğun olaraq hər bir yataq üzrə məlumat bazası yaradılıb. Görülən işlər yataqların iqtisadi və ekoloji cəhətdən daha effektiv idarəedilməsinə kömək edəcək. Geoloji məlumatların rəqəmsallaşdırılması əlvan və qara metal sənayesinin xarici investorlar üçün cəlbediciliyini artıracaq.

Hesabat dövründə QSC-nin 2021-ci il üçün fəaliyyət planına uyğun olaraq, perspektiv sahələrdə yeni yataqların istismara verilməsi istiqamətində kəşfiyyat və tədqiqat işləri davam etdirilib. Ümumilikdə il ərzində **82,304 metr** buruq-qazma işləri görülüb ki, bu da ölkənin dağ-mədən sənayesi üzrə yeni rekord hesab olunur.

Bununla yanaşı, yataqlar və perspektiv sahələr üzrə **43703 nümunə** əsasında müvafiq laboratoriya təhlilləri aparılıb, QSC-nin beynəlxalq hesabatlılıq standartları əsasında bəyan etdiyi metal ehtiyatlarının artımına nail olunub. Belə ki, 2017-ci ildə **179 min qızıl ekvivalentində unsiya** olaraq hesablanan metal ehtiyatları 2021-ci ildə **4,4 milyon qızıl ekvivalentində unsiya qədər,** yəni **24 dəfə** artırılıb.

Çovdar İnteqrəolunmuş Regional Filiz Emalı Sahəsinin dayanıqlı fəaliyyətini təmin etmək məqsədilə il ərzində “Çovdar” yatağının sulfid mərhələsi və yan sahələrin - yaxın və uzaq cinahların tədqiqatı işləri davam etdirilərək bir sıra uğurlar əldə edilib. Yataq üzrə **212 min unsiya satılabiləcək qızıl** ehtiyatına əlavə olaraq Çovdar İnteqrəolunmuş Regional Emal Sahəsinin **8 illik** istismar müddəti ərzində **470 min unsiya** satılabiləcək qızıl miqdarı təsdiqlənib. Beləliklə, “Çovdar” və cinah yataqlar üzrə satılabiləcək qızıl miqdarı ümumilikdə **682 min unsiyaya qədər** artırılıb.

Qeyd edilən filiz həcmlərinin emalının təşkili üçün beynəlxalq məsləhətçi şirkətin iştirakı ilə maksimum səmərəliliyi təmin edən emal metodologiyasının seçilməsi istiqamətində araşdırmalar aparılıb və ən optimal olan çən aşındırma (CİL) metodu emal üsulu olaraq təyin edilib. Bu metoda uyğun istehsalatın təşkili məqsədilə beynəlxalq məsləhətçi şirkət tərəfindən ilkin lahiyələndirmə işləri aparılıb. Layihəni icra edəcək podratçının seçimi, tikinti layihəsinin idarəedilməsi və keyfiyyətə nəzarət məqsədilə Cənubi Koreyanın “Heerim Architects & Planners Co” məsləhətçi şirkəti cəlb edilmişdir. Zavodun tikintisi və müvafiq infrastrukturun qurulması üzrə satınalma prosedurlarına uyğun “Maqro Construction” türk şirkəti ilə müqavilə bağlanılıb.

2022-ci ilin sonu - 2023-cü ilin əvvəlində istismara veriləcək zavodda “Çovdar” yatağının sulfid mərhələsi üzrə hasil ediləcək filizlər - “Mərəh”, “Ağyoxuş 2”, “Tülallar” və onun cinah sahələri, eləcə də şirkətimizin geoloqları tərəfindən ötən il aparılmış kəşfiyyət işləri nəticəsində aşkarlanan “Nərimanlı” potensial qızıl yatağından çıxarılacaq filiz süxurlarının emal edilməsi planlaşdırılır. Yeri gəlmişkən, hazırda “Nərimanlı” yatağından götürülmüş süxur nümunələri beynəlxalq laboratoriyada analiz edilir. Analiz nəticələri əsasında resursların beynəlxalq standartlara uyğun olaraq hesablanması və mədən dizaynının hazırlanması işlərinin cari ildə icra edilməsi, yataq üzrə resurs hesabatı, mədən dizaynı və istehsalat planının 2023-cü ildə yekunlaşdırılması nəzərdə tutulub.

Qazax-Ağstafa bölgələrini əhatə edən “Dağkəsəmən” qızıl yatağı üzrə də eyni qaydada buruq-qazma işləri icra edilərək nümunələr analiz məqsədilə keçirilən açıq tenderin qalibi olan İndoneziyada yerləşən beynəlxalq laboratoriyaya göndərilib və bir neçə nümunə üzrə müsbət nəticələr əldə edilib. Geridə qalan nümunələrin nəticələri əsasında kəşfiyyat və tədqiqat işləri ilə bağlı növbəti addımların müəyyən edilməsi planlaşdırılır.

Bilirsiniz ki, QSC tərəfindən işğaldan azad edilmiş ərazilərdə mövcud olan əlvan metal yataqları ilə bağlı aparılan araşdırmalar çərçivəsində Kəlbəcər rayonunun cənub-şərqində Tutxun çayı hövzəsində yerləşən eyniadlı yataqda mərhələli axtarış işlərinin aparılması üçün ötən ilin payızından müvafiq işlərə başlanılıb. Ümumilikdə təqribən 300 kvadrat kilometrlik ərazidə yerləşən “Tutxun” yatağı qrupu və cinah ərazilər - Oruclu, Başlıbel, Xanlanlı, Əsrik və digər sahələrdə nəcib metalların mərhələli axtarışı məqsədilə müvafiq prosedurlar icra edilib. Yataq üzrə 2021-2024-cü illəri əhatə edən geoloji-kəşfiyyat proqramı çərçivəsində tədqiqat işləri davam etdirilir. Eyni zamanda süni peyklərdən hiperspektral görüntülərin alınması, onların işlənilməsi, tədqiqatlarının icrası üçün müasir normalara cavab verən məsafədən (qeyri-invaziv) tədqiqatların yerinə yetirilməsi məqsədilə müvafiq işlər görülməkdədir. “Tutxun” yataqları qrupu və cinah sahələrdə geoloji kəşfiyyat işlərinin aparılması məqsədilə sözügedən ərazilərin mina və partlamamış hərbi sursatlardan tam olaraq təmizlənməsi istiqamətində də müvafiq qurumlar tərəfindən zəruri addımlar atılır.

Hesabat ilində “Filizçay” və digər polimetal yataqlarının planlaşdırılan dövrlərdə istismara verilməsi məqsədilə müvafiq geoloji kəşfiyyat və tədqiqat, eləcə də texniki-iqtisadi yöndə fəaliyyət davam etdirilib. Məlum olduğu kimi, Balakən rayonunun inzibati ərazisində yerləşən “Filizçay” yatağı regionun ən böyük polimetal yatağı və “AzerGold”un ən iri həcmli layihələrindən biridir. Bununla yanaşı, tərkibində olan filiz ehtiyatlarının həcminə görə “Filizçay” Avropanın və dünyanın ən iri polimetal yataqları siyahısında yer alır. 2021-ci ildə yataq üzrə əlavə resursların aşkarlanması məqsədilə **3231 metr** həcmində buruq-qazma işləri icra edilib, nümunələrin Türkiyədə yerləşən beynəlxalq laboratoriyada analizi yekunlaşdırılmış və müsbət nəticələr əldə edilib. Yataqda sink, qızıl, gümüş, mis və qurğuşun kimi qiymətli və əlvan metallar mövcuddur. “Filizçay” yatağının 2025-ci ildə istismara verilməsi planlaşdırılır, eyni vaxtda yataq üzrə resursların artımına yönəlmiş əlavə kəşfiyyat işləri və onların təsdiqlənməsi, həmçinin filiz süxurlarının mürəkkəb mineroloji və metallurji xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla daha optimal metal tərkibinin əldə edilməsi üzrə emal proseslərinə dair texnoloji sxemin müəyyənləşdirilməsi üçün məsləhətçi şirkət tərəfindən əlavə işlərin icra edilməsi də tövsiyə edilir. “Filizçay” yatağının 27 il nəzərdə tutulmuş istismar dövrü ərzində ölkə iqtisadiyyatına milyardlarla vəsaitin cəlb edilməsi planlaşdırılır. Bundan əlavə, yatağın istismarı 1000-dən çox yeni iş yerinin açılması deməkdir. “Filizçay” layihəsinin icrası ümumilikdə Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunun sosial-iqtisadi inkişafına öz əhəmiyyətli töhfəsini verəcək.

QSC-nin portfelinə daxil olan digər mis və sink yataqları üzrə müvafiq geoloji kəşfiyyat və tədqiqat işləri davam etdirilib. Təsdiq olunmuş plana əsasən, geoloji işlərin kifayət qədər uğurlu və layihələrin iqtisadi cəhətdən səmərəli olduğu halda Balakən rayonunda yerləşən “Mazımçay” mis və Naxçıvan Muxtar Respublikasında Göydağ saziş sahəsinin ərazisində yerləşən “Ortakənd” mis-qızıl yatağının 2027-ci ildə istimara verilməsi nəzərdə tutulub.

Bildiyiniz kimi, Prezident İlham Əliyevin “AzerGold”a göstərdiyi böyük etimadın nəticəsi olaraq QSC-nin fəaliyyət istiqamətlərinə ölkə ərazisində qara metal filizi yataqlarının tədqiqi, kəşfiyyatı, işlənilməsi və idarə olunması, bu sahənin inkişafına dair digər vəzifələr əlavə edilib. Bununla da irəli gələn müvafiq tapşırıqların icrası, ölkə ərazisində dəmir filizi yataqları üzrə fəaliyyətin təşkili məqsədilə “AzerGold” QSC tərəfindən ilk törəmə hüquqi şəxs qismində “Daşkəsən Dəmir Filiz” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti yaradılmışdır.

Şirkət “AzerGold”un korporativ standartları əsasında təşkil edilib. MMC-nin Ümumi Yığıncağı və Müşahidə Şurasının əsasnamələri təsdiq edilib, uzunmüddətli korporativ strategiyası hazırlanıb, “Daşkəsən Filizsaflaşdırma” ASC-nin Ləğvetmə Komissiyası ilə aktivlərin alqı-satqı işləri nəticəsində 18,6 milyon manat dəyərində əmlak DDF MMC tərəfindən balansa götürülüb. Şirkətin mərkəzi ofisi yaradılıb, Daşkəsən dəmir filizi sahəsinin inzibati ərazisində abadlıq işləri aparılıb.

Məlum olduğu kimi, Daşkəsən dəmir filizi sahəsində 6 yataq mövcuddur. Bu yataqların sovet dövrundə filiz ehtiyatı 290 milyon ton həcmində qiymətləndirilmişdir. 1954-2017-ci illər ərzində 92 milyon ton filiz (34,4 faiz dəmir) hasil edilib və nəticədə 42 milyon ton 58.3 faiz dəmir tərkibli konsentrat istehsal olunmuşdur.

Sözügedən yataqlardan ikisi - “Şimal-qərb” və “Cənub-şərq” yataqlarından dəmir filizlərinin açıq üsulla, digərlərindən isə şaxta üsulu ilə çıxarılmasının mümkün və şaxta üsulu ilə istismarın daha mürəkkəb və uzun sürən proses olduğunu nəzərə alaraq daha tez nəticələrin əldə edilməsi məqsədilə birinci mərhələ olaraq “Şimal-qərb” və “Cənub-şərq” yataqlarında ilkin tədqiqat işlərinə başlamışıq.

Cari ildə bu iki yataq üzrə İlkin Qiymətləndirmə sənədinin hazırlanması işləri çərçivəsində 15 min metrə yaxın geoloji, 1000 metrdən çox həcmdə geotexniki buruqqazma işləri icra edilib, layihənin iqtisadi modeli hazırlanıb. Beynəlxalq standartlara uyğun olaraq, “Şimal-qərb” yatağında dəmir filizinin miqdarı **74,3 milyon ton,** “Cənub-şərq” yatağında isə **113 milyon tondan artıq** olmaqla, ümumilikdə **187,3 milyon ton olaraq** təsdiqlənib. Hazırda karxana istismar planları hazırlanmaqdadır.

Qısa müddət ərzində dəmir filiz yataqların hasilata verilməsi və metal qırıntıları əvəzləyən, həmçinin daha keyfiyyətli metallurji məhsulların istehsalı üçün xammala tələbatın ödənilməsi məqsədilə fəaliyyətin 2 mərhələ üzrə təşkil edilməsi planlaşdırılır. Birinci mərhələdə yüksək dəmir tərkibli filiz konsentratının, ikinci mərhələ üzrə isə birbaşa reduksiya edilmiş dəmirin (və ya isti briketləşdirilmiş dəmirin) istehsalı nəzərdə tutulub. Zavodun fəaliyyətə başlaması ilə illik 1,2 milyon həcmində konsentrat, 1,2 milyon ton pələt və 0,8 milyon ton həcmində birbaşa reduksiya dəmirin istehsalı proqnozlaşdırılır.

İlkin qiymətləndirmə sənədinin hazırlanması işləri çərçivəsində yataqlar üzrə təqribi 33-34 faiz dəmir tərkibli filizdən 67 faiz dəmir tərkibli konsentratının istehsalı üçün ilkin texnoloji zəncir müəyyən edilmiş və hədəflənən dəmir miqdarının əldə edilməsi üçün zənginləşdirmə zavodunun qurulması nəzərdə tutulub. Filizlərin zənginləşmə səviyyəsinin öyrənilməsi və texnoloji proses zəncirinin layihələndirilməsi məqsədilə götürülmüş filiz nümunələrin Avstraliyada yerləşən beynəlxalq laboratoriyalarda analizi aparılaraq müsbət nəticələr əldə edilib.

“Daşkəsən” dəmir filizi yatağı üzrə 2023-cü ildə dəmir konsentratının istehsalı zavodunun, 2025-ci ildə isə pələt və birbaşa reduksiya dəmirin (DRI) istehsalı zavodunun istismara verilməsi hədəflənir. Eyni zamanda həmin zavodun daxili və xarici infrastrukturu layihələndirilmə mərhələsindədir, dəmir filiz konsentratını zənginləşdirmədən pelet DRİ-a çatdırılması üçün alternativ logistik həllər hal-hazırda bu müəssisələr arasında logistik alternativlər üzrə təhlillər nəzərdən keçirilir.

Ölkədə metallurji xammal bazasının formalaşdırılması üçün konsentrat, pələt və birbaşa reduksiya dəmir istehsalına xidmət edəcək zavodların qurulması məqsədilə təqribən **1 milyard manat** (ƏDV xaric) məcmu investisiya nəzərdə tutulub. Layihənin icrası ilə bağlı dövlət büdcəsindən asılılığın aradan qaldırılması üçün alternativ maliyyələşmə mənbələrindən istifadə edilməsi və ya investorların cəlb edilməsi üzrə işlər davam etdirilir.

Beynəlxalq məsləhətçi şirkətin layihə ilə bağlı apardığı hesablamalar nəticəsində məcmu ÜDM-ə (2021-2035) **6.8 milyard manat** həcmində töhfənin verilməsi, layihənin icrası müddətində birbaşa və dolayı effekti nəzərə alaraq, illik 3300 nəfərin daimi iş yerləri ilə təmin edilməsi ilə regionun məşğulluq göstəricisinə töhfə verilməsi planlaşdırılır.

Qeyd edim ki, “Şimal-qərb” və “Cənub-şərq” dəmir filizi yataqlarının istismar müddətində sadalanan digər dəmir filizi yataqlarının istifadəyə hazırlanması və hasilata cəlb edilməsi ümumilikdə layihənin iqtisadi səmərəsini bir neçə dəfə artırmış olacaq.

2021-ci ildə QSC üçün daha bir əlamətdar hadisə şirkətin ikinci törəmə müəssisəsi olan “AzerBlast” MMC-nin təsis edilərək fəaliyyətə başlamasıdır. MMC ötən ilin mart ayında dövlət qeydiyyatına alınıb. Şirkətin yaradılmasında məqsəd mədənlərin istismarı prosesində, eləcə də digər sənaye sahələrində istifadə olunan mülki partlayıcı maddələrə daxili tələbatın ödənilməsi, fasiləsiz tədarük zəncirinin təmin edilməsi və idxal asılılığın tədricən aradan qaldırılmasıdır. Həmçinin şirkət gələcəkdə istehsal ediləcək məhsulların xarici bazarlara çıxarılmasını, ölkəmizin ixrac potensialının artırılmasına töhfə verməyi hədəf olaraq müəyyən edib. Dövlət-özəl sektor tərəfdaşlığı modeli əsasında təsis edilən şirkətin ümumi səhmlərinin **51 faizi** “AzerGold”a, **49 faizi** isə “DM Servis” MMC-yə məxsusdur. 2013-cü ildə təsis edilmiş “DM Servis” MMC mülki partlayıcı maddələr və innovativ partlayış sistemlərinin istehsalı sahəsində qabaqcıl təcrübəyə malikdir.

Sənaye partlayıcı maddələrin istehsalı zavodunun qurulması istiqamətində hesabat ili ərzində müvafiq işlərin icrası davam etdirilib. Zavodun fəaliyyəti nəticəsində dağ-mədən və inşaat sənayesində istifadə olunan Anfo və qeyri-Anfo məhsullarının istehsalı nəzərdə tutulur. 2022-ci ilin sentyabr ayında istismara verilməsi planlaşdırılan zavodun proqnoz məhsuldarlıq gücü yerli proqnoz tələbatın nəzərə alınması ilə 31 min ton proqnozlaşdırılır.

“AzerGold” ölkədə dağ-mədən sənayesinin inkişafı üçün ən vacib elementlərdən sayılan kadr potensialının artırılmasına da xüsusi önəm verir. Sevindirici haldır ki, hazırda hasilat və emal işlərini həyata keçirdiyimiz Daşkəsən rayonunda məşğulluğun səviyyəsi xeyli artıb. 2021-ci il ərzində QSC-nin uğurları üçün çalışan əməkdaşlarının sayı mədən ərazisində fəaliyyət göstərən podratçı şirkətlərlə birgə 1200 nəfərdən artıq olub. Hazırda QSC-də **32 nəfər** 2-ci Qarabağ müharibəsi iştirakçısı, **7 nəfər** müharibə veteranı adı almış şəxs və **7 nəfər** şəhid ailəsi üzvü çalışmaqdadır. Bir daha xatırladım ki, Cəmiyyətin əlvan və qara metallar üzrə layihələrinin icrasının ən fəal mərhələsində **12 min nəfərlik** iş yerinin açılması hədəf olaraq müəyyən edilib.

Ötən il Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Cəmiyyətin kadr ehtiyaclarına uyğun olaraq 11 vəzifə üzrə **85 ixtisaslı kadr**ın hazırlanması layihəsinə start verilib. Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin nəzdində olan Peşə Təhsil Mərkəzlərindən seçilmiş **20 tələbə** təqaüd proqramına cəlb edilib. Bununla yanaşı, dağ-mədən sahəsi üzrə kadrların inkişaf etdirilməsi məqsədilə ali məktəb tələbələri üçün “Təqaüd proqramı” müsabiqəsi elan olunub. Müsabiqəni uğurla keçən **10 nəfər tələbə**nin müvafiq təltifnamə və 9 ay müddətində hər ay 200 manat olmaqla, təqaüdlə təmin edilməsi, həmçinin cəmiyyətdə təcrübə proqramlarını bitirdikdən sonra müvafiq vəzifələr üzrə işlə təmin edilməsi nəzərdə tutulub.

Əlbəttə ki, biz bununla kifayətlənmək fikrində deyilik. QSC-nin orta və uzunmüddətli korporativ strategiyası çərçivəsində növbəti illər üzrə kadr ehtiyacları müəyyən edilmiş və kadrların zamanında cəlb edilməsinin təmin edilməsi istiqamətində tədbirlər cari ildə də davam etdiriləcək.

Hesabat ili dövründə fəaliyyət sahələrində dayanıqlı təhlükəsiz iş şəraitinin təmin edilməsi məqsədilə əməyin mühafizəsi və texniki təhlükəsizlik, habelə digər əlaqəli sahələr üzrə müvafiq tədbirlər fəaliyyət planına uyğun olaraq uğurla icra edilib. 2021-ci ildə xəsarətsiz ötüşən iş saatlarının miqdarı **750774 saat** olmaqla, ümumilikdə 2016-2020-ci illər ərzində xəsarətsiz ötüşən iş saatlarının miqdarı **2 milyon 700 min saatı** ötmüşdür. Bu, 5 ildir ki, fəaliyyət göstərən bir müəssisə üçün olduqca yüksək göstərici hesab olunur. Hər zaman bu şüarı qeyd edirik: işçilərin sağlamlığı, təhlükəsiz iş şəraiti əsas öncəliyimizdir!

Məlum olduğu kimi, ekoloji siyasət bizim fəaliyyətimizdə əsas prioritetlərdəndir. Fəaliyyət sahələri üzrə ətraf mühitə təsirlərin qiymətləndirilməsi məqsədilə sahələrdə ətraf mühitin monitorinqi işləri aparılır. Monitorinq zamanı atmosfer havasının toz və zərərli qazlarla çirklənməsi, həmçinin ətraf mühitin fiziki təsirlərlə (səs-küy, titrəyiş) çirklənməsi üzrə instrumental müşahidə işləri yerinə yetirilir. Cəmiyyət tərəfindən hazırlanmış tədbirlər planı çərçivəsində kəşfiyyat, hasilat və emal prosesi zamanı ətraf mühitə təsirlərin minimuma endirilməsi istiqamətində təxirəsalınmaz tədbirlər görülür. Bununla yanaşı, ətraf ərazilərin tullantılardan təmizlənməsi üçün mütəmadi iməcilik tədbirləri keçirilir, ətraf mühitə töhfə vermək və ekosistemin bərpası üçün mütəmadi ağacəkmə aksiyaları keçirilir. Bu günə qədər keçirilmiş ağacəkmə aksiyaları və yaşıllaşdırma işləri çərçivəsində “Çovdar” mədənin ərazisində 10000-dən çox ağac və kol əkilib. Ekologiya sahəsində görülən işlərin davamı olaraq qeyd edilməlidir ki, QSC-də istehsalat prosesi nəticəsində yaranan bütün növ tullantılar qanunamüvafiq şəkildə idarə olunur. İstehsal fəaliyyəti zamanı yaranan, eləcə də yararsız hesab edilən tullantılar: civə, aktiv karbon, yağ, akkumulyator və PET şüşələr təkrar emal üçün yönəldilir.

Hər bir şirkətin icbari olaraq daşıdığı hüquqi məsuliyyəti var. Korporativ sosial məsuliyyət isə tamamilə könüllülük prinsipinə əsaslanan fəaliyyət növüdür. “AzerGold”un sosial fəallıq proqramları könüllü və sistemli xarakter daşıması şirkətin missiyası və inkişaf strategiyası, eləcə də dövlətin sosial yöndə həyata keçirdiyi tədbirlərə dəstək niyyəti ilə bağlıdır. Hər il olduğu kimi, 2021-ci ildə də cəmiyyətimiz tərəfindən KSM sahəsində bir çox layihələr uğurla icra edilib. Ötən il təhsil, sağlamlıq, ətraf mühitin mühafizəsi, tarixi və mədəni irsə töhfə, sosial yardım və digər istiqamətlər üzrə çoxsaylı layihələr həyata keçirilib. Cari ildə KSM çərçivəsində fəaliyyət planı təsdiq olunub. Bir neçə orta və iri layihənin icrasına start verilib.

Məlumdur ki, cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə hökumət tərəfindən həyata keçirilən dövlət proqramları və tədbirlər müvafiq olaraq qeyri-neft sektorunun inkişafına zəmin yaradıb. Hazırda dövlətimiz qeyri-neft sektorunun inkişafını özünə prioritet sahə və əsas vəzifələrdən biri olaraq müəyyən edib. Buna görə də ölkədə diqqət əhalinin rifah səviyyəsinin yüksəldilməsi, ixracyönümlü iqtisadiyyata keçid və iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətliliyinin artırılmasına yönəldilib.

Bütün bu kimi müsbət meyillər ölkənin aparıcı mədən şirkəti olaraq bizim də öhdəliyimizə ciddi hədəflər qoyur. Dövlət şirkəti olaraq iqtisadiyyatın inkişafına davamlı töhfələrimizi vermək, qeyri-neft sektorunun şaxələndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən dövlət siyasətinə öz dəstəyimizi göstərmək bizim missiyamız və başlıca hədəfimizdir.

Əminəm ki, cari il ərzində də qarşıya qoyulan məqsədlərə nail olunacaq, xüsusilə mədən sahələrinin istismara verilməsi, yeni iş yerlərinin yaradılması ilə bölgələrin sosial-iqtisadi mənzərəsinin daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində ciddi uğurlara imza atılacaq.

“Azərbaycan”